

Dnr 15-0418
/NAW

Hörselskadades Riksförbund
besöksadress: Gävlegatan 16
Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55 01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2015-10-19

Till
Statssekreterare Irene Wennemo
Arbetsmarknadsdepartementet
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Skärpta bullerföreskrifter ger bättre arbetsmiljö, bättre skola och bättre jämställdhet

Skärpta regler mot buller kan bidra till att regeringen når målen om bättre skolresultat, minskad sjukfrånvaro och en mer jämställd arbetsmarknad. Lågfrekvent buller bidrar till sjukfrånvaro, förtidspensionering och oro och bristande koncentration i skolan. Regeringens nästa regleringsbrev för Arbetsmiljöverket bör därför omfatta en revidering av gällande bullerföreskrifter.

De nuvarande bullerföreskrifterna är alltför präglade av det gamla industrisamhället. Buller blir en fråga om hög volym och hörselkåpa är ofta receptet. Den viktiga insikt som Arbetsmiljöverket självt formulerat i sina allmänna råd, att "en allvarlig olägenhet med buller är dess förmåga att maskera önskvärt ljud som tal och annan viktig information", får alltför litet genomslag när konkreta regler och krav formuleras.

Idag lever vi i ett informationssamhälle. En ständigt pågående dialog, diskussion och kommunikation är ofta en förutsättning för ett smidigt fungerande arbetsliv. Och ingenstans är detta mer uppenbart än i "Sveriges största arbetsplats", skolan.

Modern pedagogik bygger på kommunikation och interaktivitet. Forna tiders katederundervisning är historia. Men dagens skollokaler är inte anpassade till denna förändring. Bristfällig akustik gör det svårt att höra vad som sägs. Ljud som stolskrap, ljud från korridoren och andras prat sprids gör det än svårare att uppfatta för undervisningen relevant tal. Följden blir oro i klassen, alltför höjer rösten för att kommunicera och taluppfattbarheten försämras ytterligare.

De lärare som ska undervisa i en sådan arbetsmiljö tvingas höja rösten. När detta upprepas dag efter dag får det konsekvenser i form av heshet, irriterade och överansträngda stämband och trötthet. Röstproblem är idag en vanlig åkomma bland lärare.

Långt innan ljudnivåerna uppnår till vad som enligt Bullerföreskrifterna kan ge hörselskador leder lågfrekvent bullret till koncentrationssvårigheter, trötthet och svårigheter för elever att minnas ny kunskap. Och svårast är det för de som redan i utgångsläget har någon form av problem med att hantera språket. Det gäller exempelvis ungdomar med hörselnedsättning, läs- och skrivsvårigheter, adhd eller som har ett annat språk än svenska som modersmål.

Också lärarna drabbas genom sämre arbetsmiljö och stressigare arbetssituation. Enligt en undersökning Novus gjorde för HRFs räkning 2009 upplevde två lärare av tre ljudmiljön som ett problem. Inget tyder på att situationen förbättrats sedan dess, och det finns starka skäl att anta att den slitsamma ljudmiljön är en faktor bakom många lärares sjukfrånvaro och att många lämnar yrket innan pensionsåldern. Eftersom skolan idag är en starkt kvinnodominerad arbetsplats är detta också ett jämställdhetsproblem.

Självfallet är bristfällig ljudmiljö, dålig taluppfattbarhet och lågfrekvent buller inte begränsat till skolans värld. Människor som arbetar i kontorslandskap, offentliga lokaler eller caféer och restauranger upplever ofta liknande problem.

Arbetsmiljöverket konstaterar i sin "Allmänna råd" angående bullerföreskrifterna att störande buller kan leda till "trötthet, ökad hjärtfrekvens, förhöjt blodtryck och stress". De samhällsekonomiska kostnaderna för sjukskrivningar och sämre arbetsförmåga till följd av dålig ljudmiljö är med största sannolikhet betydande.

Under en följd av år har Arbetsmiljöverket varit utsatt för kraftiga besparingar. Som en följd av detta har målsättningen att vart femte år revidera arbetsmiljöföreskrifter och uppdatera dem i enlighet med nya fakta och ny forskning inte kunnat förverkligas. Bullerföreskrifterna är en av de regelsamlingar som drabbats.

Att Arbetsmiljöverket genom regeringens Vårbudget får ökade anslag välkomnas av HRF. Aktuell forskning visar tydligt på de negativa konsekvenser som lågfrekvent buller i kombination med dålig akustik har på studieresultat och hälsa. Det finns därför starka skäl för att en översyn av Bullerföreskrifterna ges hög prioritet när beslut ska fattas om hur resurstillskotten ska användas. Regeringen bör därför i nästa regleringsbrev till Arbetsmiljöverket tydligt markera vikten av bättre ljudmiljö.

En tydligare prioritering av ljudmiljön och en revidering av bullerföreskriften skulle också ligga i linje med det uppdrag Arbetsmiljöverket redan har om att främja förebyggande insatser för kvinnors arbetsmiljö. Dess insatser ska, enligt regleringsbrevet för 2015, "i första hand riktas till kvinnodominerade sektorer". Skärpta regler som bidrar till bättre ljudmiljö i skolan skulle vara i samklang med denna inriktning.

HRF vill lyfta fram två konkreta frågor som bör finnas med vid en revidering av Bullerföreskrifterna.

- 1) Fler arbetstagare än idag måste erbjudas regelbundna hörselundersökningar. Det gäller särskilt personer vars arbeten förutsätter en hög grad av talad kommunikation och som verkar i en arbetsmiljö med lågfrekvent buller. Att hörselundersökningar endast erbjuds arbetstagare som utsätts för höga decibelal räcker inte.

Att tidigt upptäcka en hörselskada är av stor vikt för den som drabbas. Men det kan också innebära betydande samhällsekonomiska vinster. Hörselskadade är överrepresenterade bland personer med förtidspension. Enligt en enkätundersökning från Temo 2006 hade 45 procent av förtidspensionerade kvinnliga lärare en hörselnedsättning. Med största sannolikhet fanns det bland dessa många som hade kunnat arbeta till ordinarie pensionering om deras hörselskada identifierats i tid och åtgärder i form av hjälpmedel och förbättrad rumsakustik vidtagits.

- 2) Skollokalers akustik måste kontrolleras. Idag är det obligatoriskt för skolorna att regelbundet kontrollera ventilationen (OVK). Även energiförbrukningen måste mätas. Däremot finns inga krav på kontroll av akustik och taluppfattbarhet, trots att många undersökningar visar att det är vanligt att klassrum inte ens uppfyller de minimikrav i form av ljudklass C som Boverket slagit fast för ny- och ombyggnad av skolor.

Att lärare och elever utan ansträngning kan höra varandra är givetvis en grundförutsättning för fungerande undervisning. Professor Stig Arlinger vid Linköpings Universitet har därför tillsammans med andra forskare presenterat förslag på en obligatorisk akustik kontroll vart 5:e år för att säkerställa att skolbyggnader har en ljudmiljö som är lämplig för undervisning. HRF anser att detta förslag bör övervägas i samband med en revidering av Arbetsmiljöverkets bullerföreskrifter.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande